

КОНСТРУЮВАННЯ ОБРАЗУ ОБ'ЄДНАНОЇ ЄВРОПИ ПРЕДСТАВНИКАМИ ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКОГО РУХУ

Предстаники пан'європейського руху Річард Куденхове-Калергі, Арістид Бріан, Отто фон Габсбург розробили й представили чіткі, структуровані та конкретні проекти європейської інтеграції. Ці ідеї та концепції пан'європеїзму були використані при конструюванні образу сучасної об'єднаної Європи й організаційному оформленні Європейського Союзу.

Ключові слова: Пан'європейський союз, об'єднана Європа, конструювання, інтеграція.

Одним з найактивніших пропагандистів і рушіїв ідеї європейської інтеграції в ХХ столітті був Пан'європейський союз – наднаціональна організація, головною метою якої було і є об'єднання Європи. Саме найактивніші діячі пан'європейського руху Річард Куденхове-Калергі, Арістид Бріан, Отто фон Габсбург найпершими розробили й представили чіткі, структуровані та конкретні проекти європейської інтеграції. Ці ідеї та концепції пан'європеїзму були багато в чому використані при побудові й розбудові європейських співтовариств. На даному етапі цей процес продовжується досить стрімкими темпами. У зв'язку з цим вивчення пан'європейських концепцій та історії пан'європейського руху, а також планів об'єднання Європи є актуальним. Це допоможе краще зрозуміти природу інтеграційних процесів і виокремити основні чинники, що впливали й продовжують впливати на еволюцію європейської ідеї. Мета наукової розвідки – аналіз базових засад і принципів конструювання образу об'єднаної Європи в теорії та практиці пан'європейського руху.

Поштовхом до організаційного об'єднання пан'європеїзму став вихід у світ праці австрійського вченого Річарда Куденхове-Калергі «Пан'європа», у якій описувався альтернативний підхід до пануючих на той час поглядів на нову цивілізацію – об'єднану Європу, а також доводилося, що держави континенту – від Польщі до Португалії – повинні об'єднатись задля уникнення катастроф подібних тим, якою стала Перша світова війна.

Пан'європейський союз (Pan European Union) – це наднаціональна і надпартійна організація, основною метою діяльності якої є об'єднання Європи. Пан'європейський рух незалежний від політичних партій, він дотримується чітких і визначених принципів, які виробляються політиками, партіями й іншими інститутами [7].

У 1923 році Р. Куденхове-Калергі виступив з ідеєю створення Сполучених Штатів Європи – федеративного об'єднання за зразком, схожим до американського. Р. Куденхове-Калергі був не просто теоретиком, але й практиком і діяльним провідником пан'європеїзму: саме він заснував Пан'європейський союз і був його незмінним головою до 1972 року.

У 1924 році було засновано журнал «Пан'європа», у якому широко обговорювалася ідея європейської федерації. Перший пан'європейський конгрес зібрався у 1926 році у Відні. На ньому були присутні делегати з 24 країн. У русі, не дивлячись на його неофіційний характер, брали участь банкири, промисловці, політичні діячі різних напрямків, вчені та публіцисти. «Багато

людей мріють про об'єднану Європу, але мало хто з них готовий її творити. Єдина сила, яка може Пан'європу організувати – це воля європейців. Таким чином у руках кожного європейця лежить частина долі його світу», – такі слова писав австрієць у своїй книзі про ідею європейської інтеграції [9, с. 43].

Незважаючи на певні економічні аспекти, у праці Куденхове-Калергі йдеться насамперед про сприйняття розвитку особливостей європейської культури, про зміцнення почуття спільноти та духовного споріднення європейців. Загалом основний принцип був простий: Європа повинна об'єднатись політично і економічно, незалежно від кордонів окремих держав. Така позиція знайшла підтримку з боку поточесного президента Пан'європейського союзу А. Бріана 5 вересня 1929 року в його виступі на Х асамблеї Ліги Націй. Французький політик і пан'європейський діяч сказав: «Я думаю, що між народами, які географічно можуть називатися народами Європи, повинні існувати певні федеральні зв'язки. Ці народи повинні мати можливість у будь-який момент вступати в контакт один з одним, обговорювати свої інтереси, приймати спільні рішення, встановити між собою духовну солідарність, що допомогла б їм у складних ситуаціях. Очевидно, асоціація повинна бути економічною. Але я переконаний, що і з політичної та соціальної точки зору федеральний союз, не посягаючи на суверенітет окремих націй, може бути досить корисним» [8, с. 17].

Власне мова йшла про федеральне утворення європейських держав, простіше кажучи – інтеграцію, об'єднання, економічне й політичне – саме те, до чого так прагнули представники пан'європеїзму. План А. Бріана мав три аспекти: економічний, соціальний та політичний. Однак на перших порах підкреслювалась необхідність економічного об'єднання. Ідея економічної федерації, пов'язана з планами ліквідації митних зборів, була висунута з метою заручитися підтримкою великого європейського капіталу, зацкавленого в інтернаціоналізації своєї діяльності.

1 травня 1930 року був опублікований меморандум А. Бріана «Про організацію системи Європейського федерального Союзу». В цей же день Бріан виступив зі зверненням до 27 держав-членів Ліги Націй з конкретними пропозиціями про створення федерального союзу в Європі [2 с. 25]. Меморандум про організацію європейського федерального союзу А. Бріана містив такі головні положення:

пріоритет військової безпеки та політичного союзу по відношенню до союзу економічного;

принцип гнучкої федерації, що гарантувала б незалежність і національний суверенітет кожної держави-учасниці, а також одночасно забезпечувала б усім переваги колективної безпеки;

створення спільного ринку, раціональна організація виробництва, прогресивна лібералізація руху товарів, капіталів та людей у рамках федеративно-союзного утворення.

Проте план А. Бріана так і не був прийнятий у міжвоєнній Європі, де протиріччя і протистояння переважали над компромісами і домовленостями. Не до кінця очевидною була й позиція пан'європеїстів щодо Радянського Союзу й ідеології марксизму. Найбільшою прихильністю користувалася точка зору Отто фон Габсбурга, переконаного в тому, що комуністичне панування в Центральній та Східній Європі буде тимчасовим. Він аналізував фальшивий портрет марксизму, систематичне пригнічення свободи, економічні утиски та проблему національностей в СРСР. У 1980 році Отто фон Габсбург пророчо заявив: «Ці довгострокові проблеми комуністичних режимів доводять, що марксизм попри всі зовнішні вияви бореться проти часу. Розвиток світу вказує на інший напрямок» [1]. 3

«великоєвропейськими» намірами пов'язане також розуміння Європи як континенту свободи.

По завершенні доби «холодної війни» ціль Пан'європейського Союзу – об'єднати всіх європейців у сильній Європі, яка спроможна ефективно просувати свої інтереси та ідеали в світі – набула нового звучання й актуалізувалася в умовах розбудови і практичної реалізації загальноєвропейської ідеї. Пан'європейський Союз заявляє, що він є прихильником Європейського патріотизму, торжества національних ідентичностей всіх Європейців. Беручи до уваги взаємозалежність і загальносвітові виклики лише сильна Європа, яка є політично об'єднаною, може гарантувати майбутнє для її народів і етнічних спільнот.

Європейська політика не може обмежуватись тільки прагматичним прописуванням status quo, вона повинна забезпечити справжній поступ до політичного, економічного та культурного єднання Європи. Пан'європейський рух сприяє розбудові Європи з дещо покращеного митного союзу до всесвітньо-політичного дієздатного об'єднання, яке б було чимось значно більшим, аніж сума країн-членів ЄС на основі найменшого спільного знаменника.

У 1990 році, одразу після краху «залізної завіси», були визначені цілі та основні положення Пан'європейського союзу. Ось які основні пункти та засади включає в себе сучасна програма пан'європейського руху: «Європа є – християнська, консервативна, європейська, вільна». Тому в основі пан'європейського руху лежать чотири основні принципи.

Принцип свободи. Серцем будь-якої політики є індивідуалізм. Проте його цілью повинно бути надихати і допомагати людям у досягненні більшої свободи та відповідальності. Лише таким чином можна досягнути дотримання прав людини і громадянина, а також право всіх людей на самовизначення. Цей принцип передбачає вільний ринок і правову державу з конституційними гарантіями порядку [4].

У центрі будь-якої політики стоїть окрема особа. Метою політики повинне бути забезпечення та сприяння можливості розвитку окремого індивідуума у свободі та власній відповідальності. Держава та суспільство повинні надати громадянину повноправність та здатність чинити вибір. З цим нерозривно пов'язана реалізація прав людини та громадянина і права народів на самовизначення, для чого необхідними є правовий порядок та принципи ринкової економіки. Для захисту свободи потрібно створити сильну, неподільну Європу. Пан'європейський рух виступає проти будь-якого колективізму та тоталітаризму, який намагається уніфікувати особисту здатність приймати рішення та креативність, чи замінити їх бюрократичним плануванням і користуванням.

Лише сильна та об'єднана Європа може досягнути цієї свободи. Пан'європа завжди була противником будь-якої форми колективізму, тоталітаризму чи бюрократичного втручання, що є загрозою вільній ініціативі та людському творчому потенціалу.

Принцип християнства. При цьому християнство – це душа Європи, основа її культурного, соціального та духовного розвитку. Пан'європа дотримується християнського принципу гуманізму: людська гідність походить від Бога, і ніхто це право не може відняти у людини. Лише пам'ятаючи про християнське коріння, Європа може досягнути віри в себе і перемогти завдяки позиції мирної та моральної сили у світі. Пан'європа відкидає всі нігілістичні й антирелігійні тенденції як потенційну загрозу Європі [6].

Християнське мислення та дії є єдиною альтернативою до людинонависницьких ідеологій марксизму, споживацького матеріалізму, ісламського фундаменталізму та інших сектантських віровчень. Вони полягають у визнанні того, що існує абсолютний чинний всесвітній порядок, який сягає поза часи і форми і який закріплений в трансцендентному. Хто його прогистоїть, шкодить не тільки громаді, а й сам стає „м'ячиком” у грі неконтрольованих та невідконтрольних сил.

У допрацьованому «Основному Положенні Міжнародного Пан'європейського союзу» 1995 року однозначно закріплене наступне: «Християнство – душа Європи. Наші наміри позначені християнськими образами людини та принципом правової державності. Підтримуючи спільноту європейських цінностей, Пан'європейська унія чинить опір усім тенденціям виснажити духовні та моральні сили Європи» [7]. Через це пан'європеїзм прагнув організувати політичний процес у відповідності до цих цінностей. Майже два тисячоліття християнство визначало Європу. Тому якщо Європа не буде християнською, вона не буде Європою.

Соціальний принцип. Фундаментальний обов'язок кожного справжнього політика – дотримуватися принципу справедливості та людської гідності. Відповідно до Християнської соціальної доктрини, об'єднана Європа повинна протистояти дискримінації та гарантувати підтримку всім меншинам. Це стосується пенсіонерів, дітей, інвалідів, а також етнічних, соціальних та релігійних меншин. Соціальна економіка повинна гарантувати достойні життєві умови для всіх. Захист навколишнього середовища для Пан'європи є по суті захистом людей. Не можна відповідально йти вперед без абсолютної поваги до історії, традицій, релігії, мови, освіти [6].

Звідси, хто поклоняється новому, тільки тому, що це – нове, і не питає чи це – справжнє і добре, той є прогресивним. Хто силою хоче змінити старе, не турбуючись про те, що все при цьому буде знищене, той – революційний. Пан'європеїсти відхиляли і те, й інше, прагнучи зберігати збережене й вічне та давати необхідному новому можливість поступово розвиватись. Таким чином, заявляли вони, «ми хочемо з усіх часів збирати те, що є поза часом, та, ґрунтуючись на цьому, оновлювати сучасне. Тому що тільки це означає справжній прогрес у всіх галузях життя – і передусім – в політиці» [4; 11].

Принцип європейськості. Європейське співтовариство не лише зупинило війну між народами: воно створило унікальний порядок миру та справедливості. Як заявляли прихильники ідеї пан'європеїзму, «поки це є лише початковим пунктом для великої Європи завтра. До неї знову належатимуть звільнені народи Центральної та Східної Європи» [4].

Європа повинна бути нацією етнічних груп, держав і релігій, в яких «право на батьківщину» буде гарантоване всім європейцям. У цьому розумінні пан'європейський рух стоїть на позиціях Європейського патріотизму. Європа – це величезний культурний союз. Грецька мудрість, римське право та християнська віра є її спільною спадщиною.

Європа для пан'європеїстів є не тільки географічним поняттям, яке охоплює територію між Атлантикою та Уралом. Вони вважають, що на основі своєї столітньої спільної долі народи континенту утворюють духовну християнську єдність, якій повинна відповідати і політична, щоб Європа могла існувати в мирі та свободі, як повноправний партнер на міжнародній світовій арені. Така Європа повинна бути спільнотою регіонів як фундаменту федеративного європейського об'єднання держав.

Політичний союз народів на континенті є пан'європейським планом на майбутнє. В середині такого союзу Пан'європа вірить у досягнення релігійної

незалежності та збереження різноманітної культурної спадщини.

Наступна визначальна зустріч Пан'європейського союзу, відбулась у Страсбурзі 10 грудня 1995 року. Рішення цього зібрання були наступними:

Звільнення народів Центральної та Східної Європи від ярма радянського комунізму відкрило новий етап в історії Європи, що робить набагато вищими шанси об'єднання всієї Європи.

Навіть після падіння комуністичного режиму в половині держав європейського континенту, Пан'європейський союз не влаштовує статус-кво.

Пан-Європа – союз вірний ідеям європейського патріотизму, який є найвищою ланкою досягнення та забезпечення національної самообутності всіх європейців. В епоху глобальної взаємозалежності та викликів лише сильна й політично об'єднана Європа, може гарантувати майбутнє її народів і етнічних груп.

Пан'європейський Союз виступає прихильником права народів на самовизначення, а також на забезпечення свого культурного, економічного та політичного розвитку.

Пан'європейський союз вірний принципам вільного та самостійного розвитку особистості, зміцнення сім'ї та інших малих соціальних груп у Європі, що характеризується дотриманням принципів соціальної справедливості, солідарності та субсидіарності.

Відповідальність за життя майбутніх поколінь включає в себе обов'язок людства і держави за створення необхідних умов для цього.

Християнство – це душа Європи. Наша місія характеризується домінуванням християнського світогляду та верховенства закону. Разом з тим, забезпечуючи європейські цінності, Пан'європейський союз виступає проти будь-яких тенденцій, що підривають інтелектуальні та моральні підвалини та силу в Європі. Він поважає внесок іудаїзму та ісламу в соціальний та культурний розвиток Європи та є її невід'ємною частиною.

Пан'європейський союз переконаний в тому, що різноманіття європейської культури та історії, а також її народів і мов є вагомим складовим багатства Європи.

Мета Пан'європейського союзу полягає в об'єднанні усіх європейських країн в сильну Європу, яка фактично представляє інтереси та ідеали цих держав у світі. Це вимагає швидкого включення народів Центральної та Східної Європи в Європейський Союз, який є ядром об'єднаної Європи завтрашнього дня.

Пан'європейський союз підтримує розвиток Європейського Союзу, в тому числі в галузі безпеки і оборони, що робить ЄС ефективною політичною величиною, вагомим політичним актором як у внутрішніх справах, так і на міжнародній арені як центру сили в сучасному світі.

Європа повинна підтримувати дружні відносини зі своїми сусідами, особливо з Росією, Туреччиною та іншими країнами Середземномор'я.

Європейський континент закликає відстоювати ідеали свободи та людської гідності в усьому світі [10].

Тим самим Пан'європа засвідчує, що, зберігаючи основоположними свої принципи консерватизму, християнства та „європейської нації”, вони готові прийняти до „сім'ї” всіх, хто допомагає будувати об'єднану Європу чи складає невід'ємну її культурну, національну чи будь-яку іншу складову. Результати страсбурзької зустрічі якраз і продемонстрували ту саму гнучкість, без якої рух позбувся б своєї масовості та міг би бути приреченим на політичне забуття.

У цей час Європейський Союз постав перед значним викликом – зробити його інститути та систему договорів і процесів прийняття рішень більш прозорими і зрозумілими як для громадян, так і для політиків, одночасно адаптувавши їх до функціональних завдань розширеного Союзу. У квітні 2002 року на загальному зібранні у Братиславі Пан'європейський союз прийняв кілька засадничих принципів конструювання майбутньої об'єднаної Європи та її подальшого функціонування:

1. Субсидиарність. У заключному документі багаторазово згадується поняття субсидиарності, в контексті якого постають запитання: «На якому рівні повноваження здійснюються найефективніше? Як до цього процесу має бути застосований принцип субсидиарності?». На противагу поширеній думці про те, що субсидиарність базується на делегуванні національними державами їхніх повноважень на інші рівні, насправді принцип субсидиарності є звичайним принципом регулювання. Він виходить з того, що повноваження на тому чи іншому рівні (адміністративному, політичному, громадському) мають бути таким чином розподілені, щоб вони були найкраще реалізовані, і при цьому вищою метою завжди є громадянське благополуччя. Через це субсидиарність виходить за рамки обмеженого поняття державного суверенітету ХХ століття, визнаючи правильним чином структуровані повноваження, які означають компетенцію і пов'язану з цим відповідальність для відповідного носія верховної влади. За ідеальних умов субсидиарності повноваження передаються на кожний чітко визначений рівень, де вони можуть бути реалізовані найефективнішим чином [5, с. 165].

Для субсидіарного устрою характерна не лише різниця між Європейським Союзом та державою – членом на довільному регіональному рівні (як це сформульовано у заключному документі Лаекену), але також і децентралізована структура, що пролягає від локальної одиниці до загального європейського рівня. Додатково субсидиарність визнає структурні елементи суспільства (такі як сім'я), які – так само як і адміністративні одиниці, теж наділені повноваженнями.

Відповідно субсидиарність порушує питання не щодо того, «як багато Європи ми потребуємо?», а про те, «наскільки багато державного управління ми потребуємо?». Принцип свободи у відповідальності перевищує регулятивне божевілля домінуючого нині правового позитивізму. У відповідності до цієї свободи пан'європейський рух прагне до відчутного послаблення правових норм.

Будучи відданим духу субсидиарності, який також згадується в заключному документі Лаекену, Пан'європейський Рух в Австрії вимагає:

розвитку Європейського права національних меншин, яке дає можливість корінним національним меншинам безпосередньо звертатися до інститутів ЄС, включаючи Європейський Суд;

закріплення принципу субсидиарності як звичайного принципу регулювання в європейські договори (наприклад, у пропонувану Європейську Конституцію);

каталогу повноважень, який визначає виняткові та всесторонні повноваження в рамках Європейського Союзу, де у спірних ситуаціях остаточний вирок у справах європейських повноважень належав би Європейському Суду;

визнання традиційних регіонів і регіонів на перетині кордонів та їхніх повноважень;

правове визнання наднаціональних партій, громадських об'єднань і спільнот, а також європейського правового захисту для християнських церков і релігійних общин, що мають постійне місце перебування у Європі;

реальної передачі зовнішньої політики і політики безпеки до компетенції Союзу, ліквідацію національних адміністративних одиниць у тих сферах, де компетенція переходить на європейський або регіональний рівень [11].

2. Реформування договорів. Плутанина у діючих сьогодні договорах ЄС повинна бути змінена на транспарентну структуру, яка забезпечуватиме більшу прозорість для громадян і політиків, як це і вимагають багато державних діячів Європи протягом років. Панєвропейський рух в Австрії вимагає в даному контексті:

створення Європейської конституції, яка міститиме Хартію основних прав, заново упорядковані та реформовані договори і каталог повноважень;

дискусії та прийняття існуючими законодавчими палатами (Рада і Парламент) Хартії основних прав – на основі результатів, розроблених Конвентом і проголошених Радою ЄС та Європейським Парламентом, у випадку особистої зацікавленості кожний громадянин Союзу повинен мати можливість звертатися напряму до Європейського Суду, посилаючись на Хартію основних прав; це право також повинне бути надане юридичним особам, регіональним адміністраціям, церквам тощо, формулювання й ратифікація каталогу повноважень відповідно до засад субсидиарності, який тим не менше не повинен стати перепорою на шляху подальшої інтеграції, виходячи з двоїстого характеру ЄС як Союзу держав і громадян. Європейська конституція повинна була бути ратифікована законодавчими органами як Союзу, так і держав – членів, проте провалилася. Замість неї у грудні 2007 року було підписано Ліссабонську угоду;

правосуб'єктності для Європейського Союзу, яка забезпечуватиме єдність у зовнішній, зовнішньоекономічній, безпековій та оборонній політиці, а також передбачатиме спільне несення колективної відповідальності [4].

3. Реформування інститутів. Інститути, які первинно були створені для вільної конфедерації шести держав, повинні пройти глибокі реформи, щоб надалі бути дієздатними в економічному, політичному, правовому глибоко інтегрованому Союзі з п'ятнадцяти, двадцяти семи і більше країн. У цьому питанні Панєвропейський Рух в Австрії вимагає:

визнання Європейської Комісії у якості уряду ЄС з повною урядовою відповідальністю і повноваженнями в усіх сферах, у яких ЄС є компетентним;

обмеження Ради ЄС як палати держав в законодавчій владі ЄС до Ради, відповідної до якості ЄС як Союзу держав, що діяла б як власний інститут ЄС;

підвищення ролі Європейського Парламенту як першої палати законодавчої влади ЄС, відповідно до якості ЄС як Союзу громадян;

інтегрування СЗПІБ (Спільна зовнішня політика і політика безпеки ЄС) до Європейської Комісії, наприклад, злиття цього відомства на чолі з Комісаром ЄС у зовнішніх справах до його міжнародної позиції як Міністра зовнішніх справ ЄС;

посилення Президента Комісії в рамках Європейської Комісії в сфері його управлінських повноважень;

право Президента Комісії формувати склад ЄК виключно на основі особистих і професійних якостей, без врахування пропорційного представництва національностей, але зберігаючи інституційну багатосторонність Європи;

право обох палат законодавчої влади Європи – Парламенту і Ради (де, звичайно, не буде принципу одностайності) після слухання призначати Президента Комісії і усувати його/її шляхом висловлення вотуму недовіри, а також права обох палат після індивідуального слухання призначати комісарів і усувати їх шляхом висловлення кваліфікованим голосуванням вотуму недовіри;

введення єдиного Європейського виборчого права (для виборів до Європейського Парламенту), орієнтованого на мажоритарну виборчу систему з можливістю висування загальноєвропейських кандидатур, наприклад, спільних кандидатів першості;

введення права законодавчої ініціативи для Ради, Парламенту і Комісії, створення прокуратури Європи для захисту інтересів Союзу в усіх сферах, у яких ЄС є компетентним [3].

Таким чином, пан'європейський рух не залишився осторонь глобальних, переломних подій, що відбувалися в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. у світі та в Європі, зокрема, сприяючи прискоренню та поглибленню європейських інтеграційних процесів. Більше того, завдяки активізації конструктивної діяльності та своєчасним заходам пан'європеїзм значно зміцнив власні позиції, досягнувши на цей час вагомих результатів. Найголовніше те, що основна мета пан'європеїстів – європейська інтеграція – є одним із найуспішніших на сьогодні геополітичних проєктів, а Європейський Союз – потужним та амбіційним міжнародним актором, одним із центрів сили в сучасному глобалізованому світі.

Список використаних джерел:

1. Авраменко С. Различные оценки «объединенной Европы» / С. Авраменко // *Международная жизнь*. – 1995. – №11–12. – С. 112–116.
2. Артемов В. А. Европейская интеграция: история и современность / В. А. Артемов. – Воронеж : ВГУ, 1999. – 62 с.
3. Байер С. Історія пан'європейського руху / Стефан Байер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://paneurope.org.ua/content/view/13/33/#sdfootnote20anc>
4. Пан-Європейське движение [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu-online.info/publ/1-1-0-3>
5. Пантин В. И. Глобальная политическая история и современность / В. И. Пантин // *Общественные науки и современность*. – 2002. – № 5. – С. 156–167.
6. Пан'європеїзм ХХ століття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lawlib.by.ru/zarub/02/08.htm>
7. Цурбаков А. Пан-Європейці не дадуть появиться новій Берлінській стіні / Артур Цурбаков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucrb.org/?lang=rus&open=652>
8. Brian A. Discours prononce a Geneve le 5 sept. 1929 / A. Brian // *L'idée européenne et les résistants français*. – Lyon: Université de Lyon, 2003. – P. 117–118.
9. Coudenhove-Kalergi R. Pan-Europe / R. Coudenhove-Kalergi. – N. Y. : Alfred A Knopf, 1926. – 215 p.
10. Fundamental Declaration of the International General Assembly of the Pan-Europa Union in Strasbourg 1995 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.paneuropa.org/gb_int/programm.html
11. Internationale Paneuropa Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.paneuropa.org/>

Троян В. С. Конструювання образу об'єднаної Європи представителями пан'європейського руху.

Представителі пан'європейського руху Річард Куденхове-Калергі, Аристид Бріан, Отто фон Габсбург розробили і представили

четкие, структурированные и конкретные проекты европейской интеграции. Эти идеи и концепции панъевропеизма были использованы при конструировании образа современной Европы и организационном оформлении Европейского Союза.

Ключевые слова: *Панъевропейский союз, объединенная Европа, конструирование, интеграция.*

Troyan V. Construction of the United Europe image by members of Pan-European movement.

Representatives of the Pan-European movement Richard Nikolaus Coudenhove-Kalergi, Aristide Briand, Otto von Habsburg, developed and presented a clear, structured and specific project of European integration. Pan-European ideas and concepts were used in the construction of a modern Europe and institutionalization the European Union.

Keywords: *Pan European Union, the United Europe, construction, integration.*